

Úvod do světa práce

Cvičení z techniky a
technického vzdělávání 2

Volba povolání

Celoživotní proces, který zahrnuje:

- rozhodování o konkrétním povolání, které bychom chtěli v budoucnu vykonávat
- výchovu k volbě povolání (tematický okruh Svět práce)
- výběr střední školy v posledním ročníku ZŠ
- hledání konkrétního zaměstnání u konkrétního zaměstnavatele
- rekvalifikaci na jiné povolání

Profesní orientace

- utváření a rozvíjení reálného profesního cíle
- rozvoj vlastností a schopností významných pro proces volby povolání
- rozvoj vlastností a schopností k vykonávání povolání

Pozn. v literatuře se můžeme setkat s pojmem ***profesionální orientace = profesní orientace***

Prvotní volba povolání

- rozhodování o celkové profesní orientaci
- hledání vhodného studijního či učebního oboru
- výběr konkrétní střední školy

Volba povolání dospívajících

- jeden z nejzávažnějších kroků v lidském životě
- dochází k němu v nelehké době dospívání (14–15 let = puberta)
- nabízí nejvíce možností volby a je tedy vlastně nejsložitější
- ovlivňuje blízkou i vzdálenější perspektivu dospívajících → podobné jako nastoupit do určitého „vlaku“

Analogie vlaku

„Je to podobné jako na nádraží. Jakmile vstoupíte do určitého vlaku, můžete sice během jízdy přestoupit a rozhodovat tak o své další trase, ale základní směr vaší jízdy už je dán. Čím více jej budete chtít změnit, tím více úsilí vás to bude stát“.

Text z učebnice pro základní školy

Nízká připravenost dospívajících

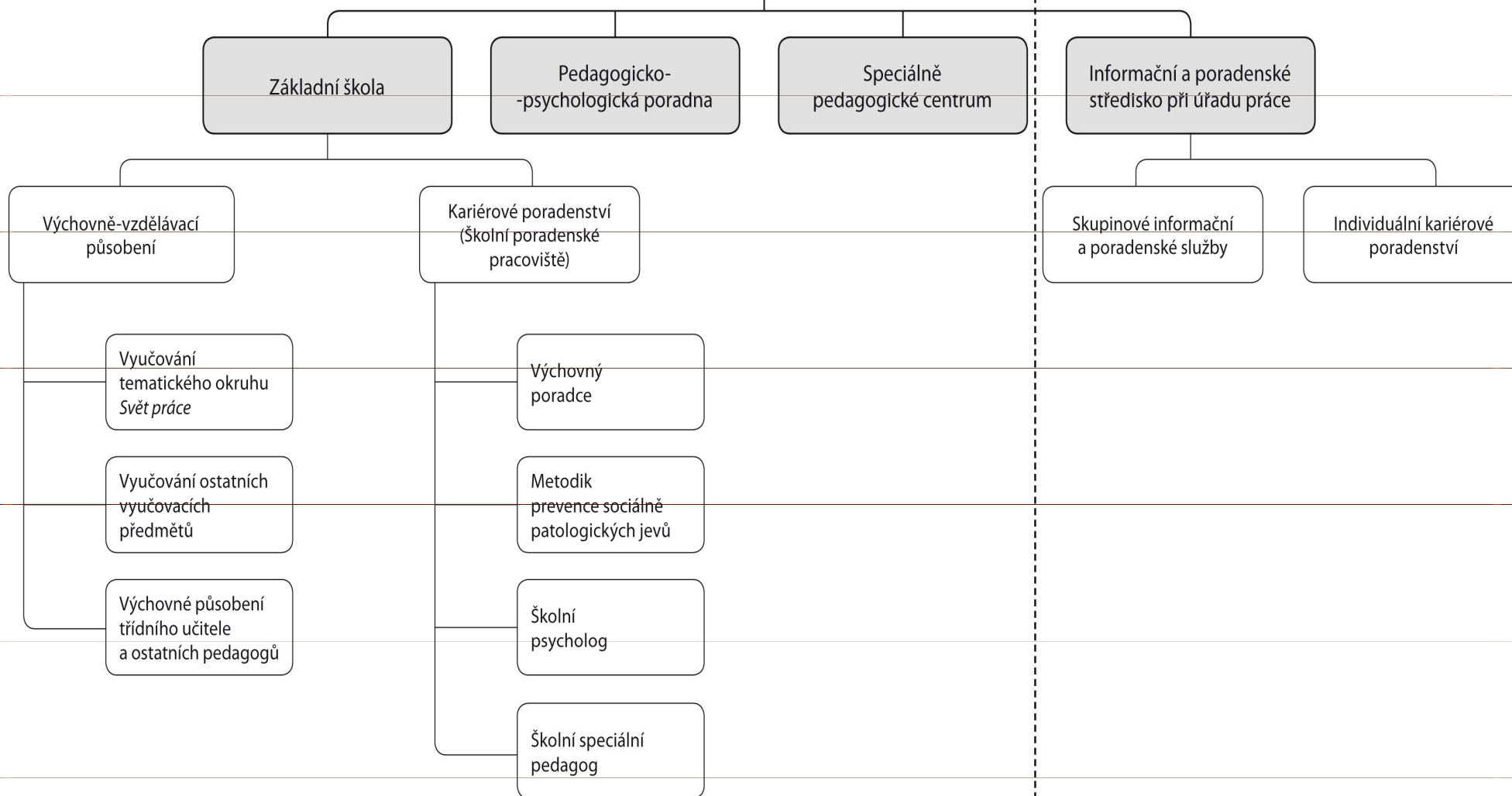
- malá informovanost o světě práce a jednotlivých povoláních
- neznalost školského systému
- nedostatečný stupeň sebepoznání
- krátkodobá perspektivní orientace dospívajících
- nejasné představy o vlastní budoucnosti

Cíle přípravy na volbu povolání

- připravit žáky pro zodpovědné rozhodování o volbě povolání (informační základna, sebepoznávání, plánování, rozhodování aj.)
- naučit žáky využívat systém kariérového poradenství

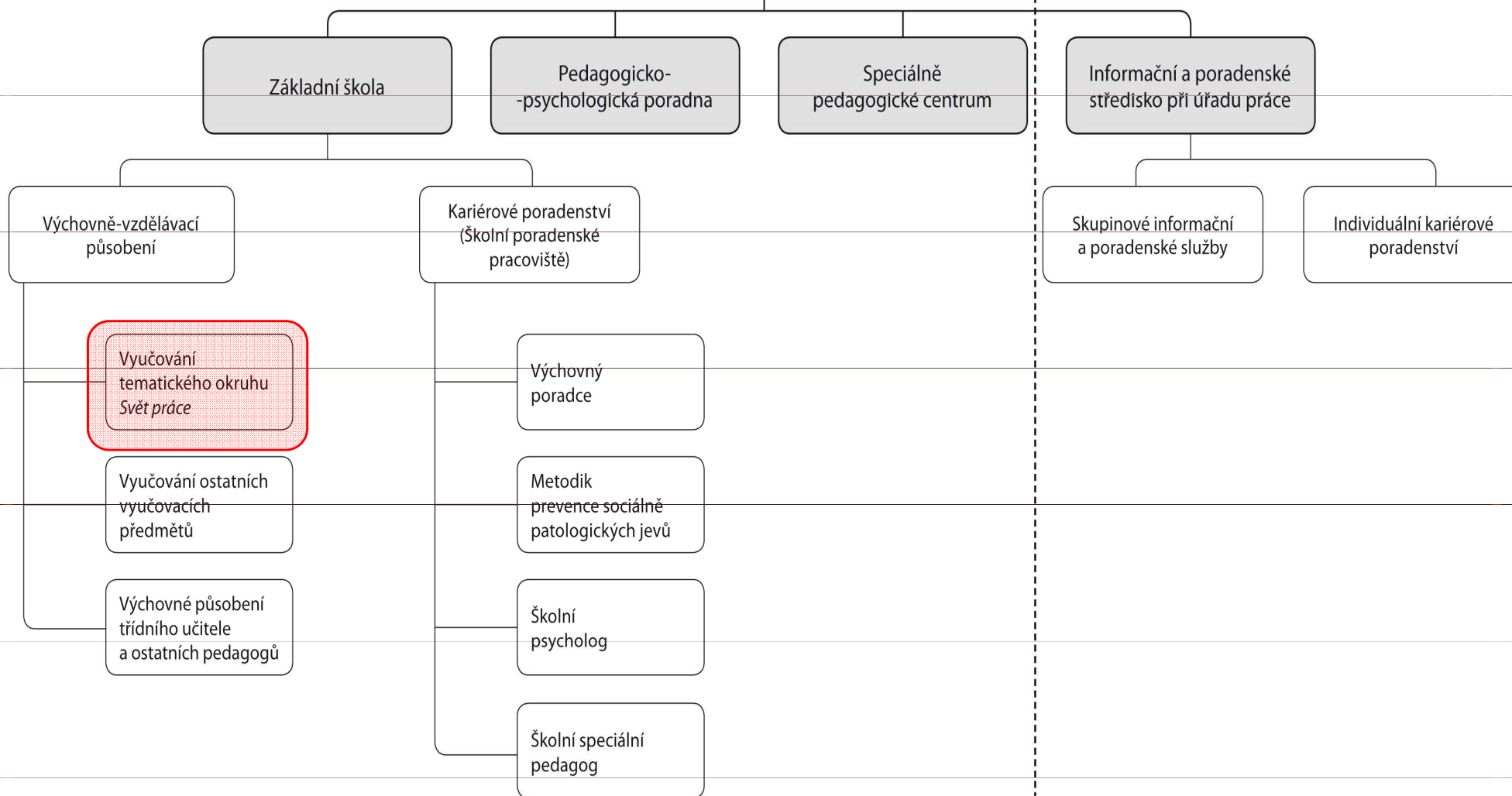
Podpora žáků při volbě povolání

Resort školství
(Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

Resort práce a sociálních věcí
(Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Podpora žáků při volbě povolání

Resort školství
(Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

Resort práce a sociálních věcí
(Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Role školy

- důležitou roli při volbě povolání hrají vyučovací předměty a jejich učitelé
- předávají *informace* o jednotlivých povoláních, *poznávají* předpoklady žáků pro výkon daných povolání, *motivují* k jejich volbě
- posláním školy je připravit žáky pro zodpovědné rozhodování o další studijní a profesní orientaci

Cíle školního vzdělávání

- motivace žáků k zodpovědné volbě povolání
- sebepoznávání: realistické hodnocení osobních zvláštností, předpokladů, možností i omezení
- akční plánování: naučit se po etapách plánovat důležité životní kroky, stanovovat realistické cíle a hledat účinné strategie k dosažení
- rozhodování: naučit se rozumně volit s daných možností
- informační základna: možnosti absolventa základní školy, školský systém, svět práce, příležitosti na trhu práce aj.
- dovednosti spojené s vyhledáváním informací: třídění, hodnocení a využívání informací o vybraných profesích a středních školách

Cíle školního vzdělávání

Vybavit žáky kompetencemi pro to, aby dokázali efektivně využít všech dostupných informací, poradenských služeb a dalších zdrojů

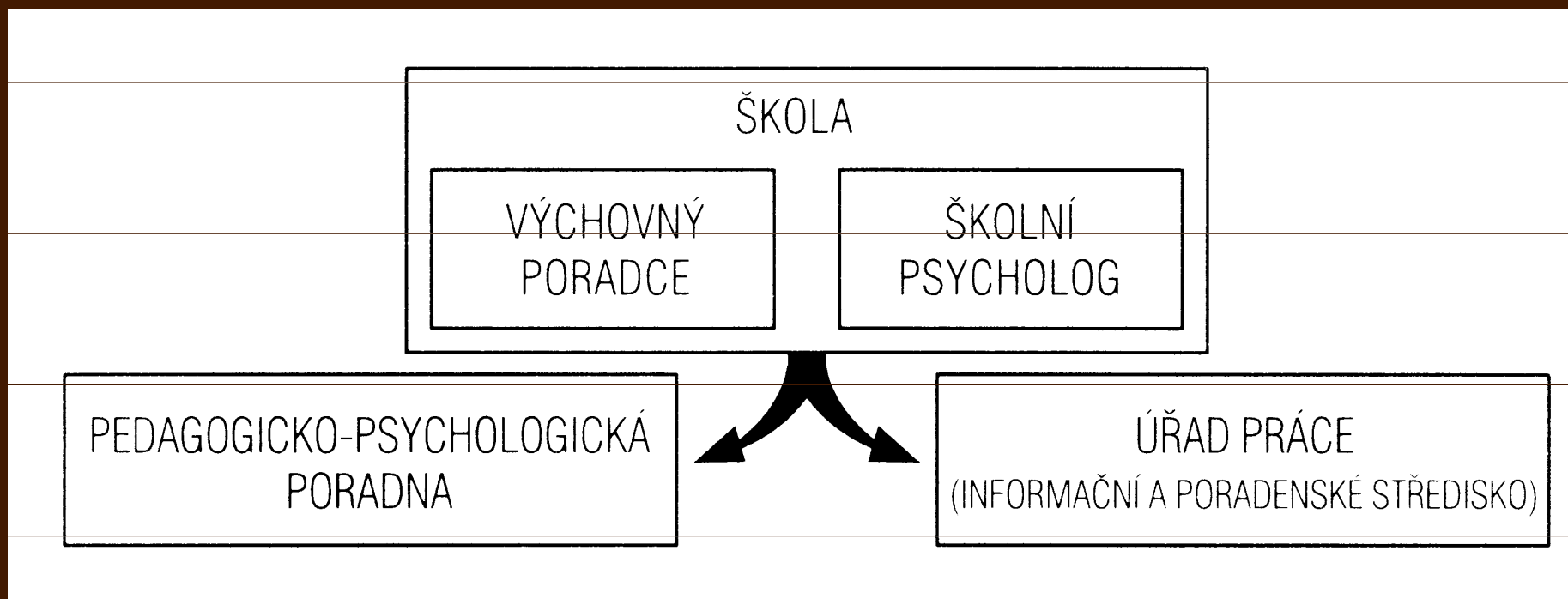
Kurikulární reforma

- volba povolání nebyla na základních školách nikdy vyučována jako samostatný povinný vyučovací předmět
- některé témata byla vyučována v rámci občanské výchovy, rodinné výchovy a praktických činností
- ke změně dochází s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (RVP ZV)

Vzdělávací oblasti RVP ZV

- **Jazyk a jazyková komunikace** (*Český jazyk a literatura, Cizí jazyk*)
- **Matematika a její aplikace** (*Matematika a její aplikace*)
- **Informační a komunikační technologie** (*Informační a komunikační technologie*)
- **Člověk a jeho svět** (*Člověk a jeho svět*)
- **Člověk a společnost** (*Dějepis, Výchova k občanství*)
- **Člověk a příroda** (*Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis*)
- **Umění a kultura** (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*)
- **Člověk a zdraví** (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*)
- **Člověk a svět práce** (*Člověk a svět práce*) → Tematický okruh **Svět práce**

Kariérové poradenství

Výchovný poradce

- podpora žáků a rodičů při volbě studia
- na škole se věnuje především **informační činnosti** → informace o typech škol, požadavcích a předpokladech přijetí
- **administrativa** se sběrem přihlášek
- **exkurze**
- **odborné přednášky a besedy**
- **individuální konzultace** pro žáky a rodiče

Školní psycholog

- provádí *kariérové poradenství* a *pedagogicko-psychologickou diagnostiku* v souvislosti s profesní orientací žáků
- disponuje potřebnými **odbornými znalostmi** a **diagnostickými nástroji** (testy osobnosti, zájmové testy, testy studijních předpokladů aj.)
- dostatečná **časová kapacita** pro řešení individuálních problémů

PPP

- pedagogicko-psychologické poradny (PPP) poskytují převážně individuální pomoc při VP
- posouzení intelektových a osobnostních předpokladů pro studium
- poradenská pomoc při výběru vhodného studijního nebo učebního oboru či zaměstnání
- informace o školách a další služby

PPP jsou jedním z hlavních partnerů škol při zabezpečování kariérového poradenství

IPS ÚP

- individuální pomoc (rady, konzultace, diagnostický rozhovor atd.)
- skupinová práce (přednášky, besedy, diskuse, promítání filmů, exkurze, sociální výcvik aj.)
- všechny služby IPS ÚP jsou poskytovány bezplatně

Na koho se děti obracejí?

- nejvíce se žáci základních škol obracejí na výchovného poradce (52,3 %)
- *žádost o informace o dalších možnostech studia, testování zájmů a schopností, doporučení vhodného studijního oboru a povolání*
- dále poradce z IPS ÚP (47,8 %); poradce PPP (30,9 %); školní psycholog (21 %)

Podstata kariérového rozhodování

- hledání souladu mezi:
  - atributy člověka (zájmy, schopnosti, povahové vlastnosti, dovednosti, znalosti, zdravotní stav, rodinná situace, absolvované vzdělání, praxe)
  - atributy světa práce (pracovní činnosti, prostředky, objekty, prostředí, požadavky, možnosti)
  - atributy sféry vzdělávání

Podstata kariérového rozhodování

Slazení individuálních zájmů a možností se společenskými potřebami, obsahem a požadavky povolání

Co ovlivňuje volbu povolání?

- **radý, doporučení a příklad rodičů (78 %)**
- dny otevřených dveří (52 %)
- doporučení a příklad ostatních příbuzných, kamarádů a přátel (50 %)
- využívání internetu (43 %)
- doporučení výchovného poradce (42,6 %)
- tištěné a propagační materiály (41 %)
- informace získané na úřadu práce (34 %)
- informace získané v pedagogicko-psychologické poradně (11 %)

Etapy kariérového rozhodování

- období fantazijní volby (*od raného věku do 11 let*):
  - dítě věří, že se v budoucnosti může stát čímkoliv
  - představy o budoucím povolání si vytváří na základě fantazie (bez přiměřených vědomostí o tom, jaké požadavky kladou tato povolání na člověka a bez přiměřených znalostí vlastních předpokladů k jejich výkonu)
- období pokusné volby (*od 11 do 17 let*):
  - jedinec se pokouší o volbu povolání na základě sebepoznávání a sebehodnocení
  - v této etapě ještě nebere dostatečně v úvahu objektivní požadavky společnosti.